

УДК 360.

Сухорукова О. – ст. гр. БК-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ СВІТОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Науковий керівник: проф. Ніконенко В. М.

У широкому спектрі різноманітних соціально-політичних конфліктів сучасності особливої ваги набувають ті із них, які породжені цивілізаційною специфікою людства. Величезний резонанс спричинила, у зв'язку з цим, праця провідного американського політолога, професора Гарвардського університету і президента Американської асоціації політичних наук С. Хантінгтона «Зіткнення цивілізацій», в якій була викладена і обґрунтована концепція поліцивілізаційного світу. На думку вченого, контури світу в ХХІ столітті визначатимуть такі основні цивілізації: католицько-протестантська (Європа і Північна Америка), слов'янсько-православна, ісламська, іудейська, конфуціансько-буддистська, японська, індуїстська, латиноамериканська і африканська. І хоча основними суб'єктами міжнародних політичних процесів залишаються національні держави, все-таки центральними лініями конфліктів у глобальній політиці стають лінії розлому між цивілізаціями. Це зумовлено тим, що цивілізації істотно відрізняються одна від одної мовою, культурою, традиціями, релігією, стилем життя, ієрархією цінностей, що формувалися протягом століть і тисячоліть людської еволюції. І відмінності ці значно глибші і стійкіші, ніж відмінності між ідеологіями чи політичними режимами. Саме ці відмінності, а не ідеологічні, соціально-класові, політичні чи економічні розходження при їх ігноруванні генеруватимуть напруженість у світі і масштабні конфлікти.

Як свідчить історичний досвід, всі спроби зовнішнього впливу на цивілізацію, намагання перенести риси однієї цивілізації до іншої виявлялись в кінцевому рахунку марними. Є всі підстави стверджувати, що так і залишиться на гіпотетичному рівні пресловута концепція «кінця історії» відомого вченого Ф. Фукуями (США), який розробив модель повного домінування західної версії ідеалу ліберально-демократичних цінностей. Втілення в життя такого ідеалу, згідно цієї концепції, означатиме «кінець історії», тобто встановлення в глобальному масштабі такої цивілізації, такого ідеалу, який вже не підлягає поліпшенню. Суспільна практика свідчить якраз про те, що твердження щодо домінування західної моделі цивілізаційного ідеалу виявились ілюзорними. Поразка комуністичних режимів та інших автократичних політичних систем, їх певна модернізація аж ніяк не означають, що все людство прийняло і засвоює систему західних ліберально-демократичних цінностей. Неупереджений аналіз балансу загальносвітового впливу свідчить про зниження такого впливу з боку Заходу і зростання потенціалу не-західних цивілізацій, які оберігають свої традиційні цінності. Всі зусилля, що спрямовані на поширення західних ідеалів і норм не ведуть ані до виникнення загальної цивілізації, а ні до вестернізації не-західних суспільств.

Заходу, на думку С. Хантінгтона, слід відмовитись від намагань нав'язати іншим народам своє розуміння демократії та інших цінностей, оскільки в не-західних цивілізаціях переважає інше ставлення до «імпортованих цінностей»: від скептицизму до відкритої протидії. І саме таке втручання Заходу в справи інших цивілізацій є найбільш небезпечним джерелом нестабільності і потенційного глобального конфлікту в сучасному світі. Якщо Захід цього не усвідомить і не перестане втручатись у чужі справи, то він програє в конфлікті цивілізацій.